

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың
мектепшілік кезеңі
Школьный этап республиканской олимпиады по общеобразовательным
предметам
Жауап парағы
Бланк ответов

Қатысушылардың жұмысын шифрлау парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Қатысушының жұмысы:
Работа участника

Толтырылған беттер саны: _____
(Количество заполненных листов)

Шифр: Жар - 10 - 01

А. М.
рел.
бар.
Тар.
ген.
Арг.
бу.
Тай.
тір.
ша.
Кор.
ны.

Қазақстан территориясында ерте кезеңде саяк империясы
өмір сүргені бізге мәлім. Саяктарда уақыт өте келе бірнеше
тайпалар қалыптасты: тибеттахандалар, аришпейлер, аришес-
пейлер, исседондар, т.б.

1. Тибеттахандалар "шошақ бөрінің" жеріне тағайындалады, исседондар
тарих бетінде із қалдырған Тасмала мәдениетімен тігілі. Тас-
мала мәдениетінің уақытында кезеңінен "мұрт тоз обалар" негізгерлер
табылған болатын. Тасстармен құралған "мұрт" тәрізді обаларда қадағалау
ісін тұлғалар жерленетін болатын.

2. Аришеспейлер тайпасы ~~(мына)~~ мал шаруашылық пен әскери саясаттың үлкен
роль атқарды. Бұны шікісі, берел қорғандарынан айқындалады болады.
Барлық тарихи шоларта белгілі "13 әскері тұлғалар" әскері осы аймақ
тардағы табылған бұтан ^{шошақ бөрі} (қарапайым), темір/алтын сауыттарымен әскері
мен, яғни әскери мақсаттарда қолданылған әшекейлер еді.

3. Аришпейлер.

Бұл тайпаның әскері қоныстарынан табылған зәттарға қарап, (олар)
тайпа тұрғындары (темірден) қару-жарақтар, қарапайым тұрмыс
тіршілікте пайдаланылатын құрал-саймандарды темірді балқытып
шығарумен айналысуды білетіндерін байқауға болады.
Қорытындылайтын болсақ, ерте кезеңгі саяк (Түркі) тайпалары
ның әрқайсысы ерекше әсіретіктерге ие.

Сонымен қатар, бұл бір дәуірде тіршілік еткен түрлі тайпалардың (өзара) тілдері мен мәдениеттері бір-біріне ұқсас келеді. (Тайпааралық) өзара сауда-саттық олардың мен ақпарат алмасулары сол уақытта жақсого дамыған. Сондықтан, осы санаулы тайпаларды жалпылама "Сақ дәуірі" деп атайды. Бұл тайпалар (баты) Ұлы дала мәдениетінің "батыс пен шығыстың көптік дәуірі" деп табылуына елеулі үлес қосты.